

Discourse in the Detailed of English News Brief
and Some English Discourse on Vietnamese
News Brief

Duy Lê

EasyChair preprints are intended for rapid dissemination of research results and are integrated with the rest of EasyChair.

August 27, 2020

DIỄN NGÔN TRONG PHẦN CHI TIẾT CỦA TIN VẮN TIẾNG ANH VÀ MỘT SỐ HIỆU ỨNG DIỄN NGÔN TIẾNG ANH TRÊN TIN VẮN TIẾNG VIỆT

Lê Đức Duy

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu về diễn ngôn trong phần chi tiết của tin vắn thể giới được viết và phát hành trực tuyến bằng tiếng Anh trên *Daily News in Brief*¹, qua đó tìm ra cách thức tương tác, việc sử dụng từ và thuật ngữ chuyên dụng, và tổng quan về từ ngữ trong tin vắn tiếng Anh. Mặt khác, tiếng Việt đã và đang vay mượn một số lượng từ to lớn từ tiếng Anh trên tin vắn tiếng Việt, trên báo *SGGP Online*². Sự vay mượn được thể hiện ở nguyên dạng, dạng rút gọn âm tiết, và dạng viết tắt. Qua các ví dụ được minh họa, chúng tôi mong muốn tiếp cận một cái nhìn toàn diện hơn về diễn ngôn của tin vắn tiếng Anh, và tiếng Anh trên tin vắn tiếng Việt.

Từ khóa: phần chi tiết, tin vắn, diễn ngôn

Abstract: The paper researches on discourse in the details of news in brief which are written and broadcasted online in English by *Daily News in Brief*, thereby finding out how to interact, the use of words and specialized terms, and an overview of words in English news in brief. On the other hand, Vietnamese has been borrowing a large number of English words in Vietnamese news in brief, on *SGGP Online*. The borrowings are presented in their origins, shortened form of syllables, and abbreviated forms. Through the illustrated examples, we wish to approach a more comprehensive view of the discourse of English news in brief, and English on Vietnamese news in brief.

Keywords: detail, news in brief, discourse

1. Đặt vấn đề

Ngày nay, do nhu cầu tiếp cận thông tin qua trang mạng ngày càng dễ dàng nên người đọc cũng chọn lựa thông tin cần thiết từ các trang báo điện tử mà họ có thể tiếp cận. Các tác giả cung cấp thông tin cũng luôn cải thiện ngôn ngữ và thông tin của họ nhằm thu hút sự quan tâm của độc giả. Trên các báo mạng (online newspapers), tiêu đề (headline) và phần chi tiết (lead) của tin vắn đảm nhiệm vai trò quan trọng trong việc thu hút sự chú ý của người đọc.

Ngôn ngữ báo chí là một hệ đa chức năng: (1) ngôn ngữ báo chí luôn chứa đựng thông tin mới, ngắn gọn, hấp dẫn, dễ hiểu và rõ ràng; (2) ngôn ngữ báo chí rất nghiêm ngặt và chuẩn mực vì báo chí được xem là một phương tiện giao tiếp đặc biệt do giữa tác giả và người đọc không đồng hiện hữu và cũng không giao tiếp kèm lời mà mọi thông tin chỉ thể hiện qua văn bản tin, mà cụ thể trong nghiên cứu này là tin vắn.

Cùng với sự phát triển của toàn cầu hóa, tiếng Anh là yếu tố quan trọng để kết nối. Ngôn ngữ này không những là ngôn ngữ thứ hai có số lượng lớn trong rất nhiều quốc gia, mà nó còn là một ngoại ngữ quan trọng bậc nhất được tổ chức dạy trong trường học trên các quốc gia không nói tiếng Anh; nên do vậy, các yếu tố tiếng Anh cũng đã xâm nhập vào ngôn ngữ báo chí dễ dàng, cụ thể là tin vắn viết bằng tiếng Việt (từ nay gọi tắt là tin vắn tiếng Việt).

¹ <https://www.cfr.org/newsletters/daily-news-brief>

² <https://www.sggp.org.vn/thegioi/tinvan/>

Mặt khác, số lượng báo từ nước ngoài đang đổ vào Việt Nam là khá mạnh, đặc biệt là tin vẫn viết bằng tiếng Anh (từ nay gọi tắt là tin vẫn tiếng Anh); do đó, báo tiếng Anh tác động đến báo tiếng Việt là không thể tránh khỏi.

2. Diễn ngôn trong phần chi tiết của tin vẫn tiếng Anh

Có rất nhiều tin vẫn tiếng Anh trên báo mạng. Do thời gian hạn hẹp, người đọc thường ít khi đọc trọn vẹn một tin vẫn. Đọc giả thường bị cuốn hút bởi tiêu đề, sau đó họ sẽ tìm kiếm thông tin chính qua phần chi tiết rồi mới quyết định có đọc hết nội dung bài báo hay không. Dưới đây là một vài cách thức để thu hút đọc giả.

2.1. Cách thức tương tác

Việc phân tích nội dung của 1000 tin vẫn tiếng Anh cho thấy đa phần đều có mệnh đề khai báo ở đầu tin vẫn, một tính năng khá phổ biến trong bất kỳ hình thức truyền thông nào; điều này có nghĩa là các tác giả cung cấp một báo cáo, hoặc thậm chí phân tích chủ đề được đặc biệt quan tâm, hướng đến một đặc điểm cụ thể nào đó. Do các tác giả viết tin vẫn chủ yếu là để thông báo nên các mệnh đề là tốt nhất trong cái khung khai báo của họ, thể hiện rõ vị trí của họ.

VD³ *U.S., South Korea to Still Hold Military Exercises*

The United States and South Korea will still stage joint air, sea, and naval exercises (Guardian) with tens of thousands of troops scheduled to start August 21. The decision comes amid rising tensions with North Korea and its threat to fire missiles toward the U.S. territory of Guam. President Trump warned North Korean leader Kim Jong-un in a Friday tweet that U.S. military options are "now fully in place, locked and loaded" (FT).

Mỹ, và Hàn Quốc sẽ vẫn giữ các tập trận quân sự

Hoa Kỳ và Hàn Quốc sẽ vẫn tổ chức các cuộc tập trận không quân, biển và hải quân (Guardian) với hàng chục ngàn quân dự kiến bắt đầu vào ngày 21 tháng 8. Quyết định này xảy ra trong bối cảnh căng thẳng gia tăng với Triều Tiên và mối đe dọa bắn tên lửa tới Mỹ lãnh thổ Guam. Tổng thống Trump cảnh báo nhà lãnh đạo Bắc Triều Tiên Kim Jong-un hôm thứ sáu rằng các lựa chọn quân sự của Hoa Kỳ là "hoàn toàn sẵn sàng" (FT).

Ví dụ (3) thông tin đầu tiên của phần chi tiết đã thể hiện sự khai báo rằng *The United States and South Korea will still stage joint air, sea, and naval exercises with tens of thousands of troops scheduled to start August 21* (Hoa Kỳ và Hàn Quốc sẽ vẫn tổ chức các cuộc tập trận không quân, biển và hải quân với hàng chục ngàn quân dự kiến bắt đầu vào ngày 21 tháng.)

Tuy nhiên, các phần kế tiếp trong tin vẫn sẽ là các mô tả chi tiết hơn: *The decision comes amid rising tensions with North Korea and its threat to fire missiles toward the U.S. territory of Guam.* (Quyết định này xảy ra trong bối cảnh căng thẳng gia tăng với Triều Tiên và mối đe dọa bắn tên lửa tới Mỹ lãnh thổ Guam.)

Diễn ngôn trong tin vẫn tiếng Anh cho thấy người viết nhân trách nhiệm của họ trong việc đưa ra các đề xuất nhất định; trong tin vẫn tiếng Việt, người viết thường hay nói chung chung: “theo các chuyên gia,” “theo giới phân tích”... mà đôi khi chuyên gia hay giới phân tích chẳng là ai khác ngoài chính tác giả của tin vẫn.

Sự truyền tải thông tin qua diễn ngôn trong tin vẫn của các tác giả viết bằng tiếng Anh thường cho thấy họ đưa ra hướng đa chiều, hướng dẫn người đọc tự suy luận mở rộng: người viết dùng “may” hoặc “can” thay cho “have to” hoặc “must” để làm cho người đọc có cảm giác cởi mở, không bị áp lực.

³ <https://www.cfr.org/about/newsletters/archive/newsletter/n4699>

VD⁴ *U.S. to Press Cuba to Reduce U.S. Staff*

The United States may ask or order the Cuban government (VOA) to reduce its diplomatic staff in the country, according to media reports citing U.S. administration officials. The reports come a week after the United States cut its staff in Cuba by more than half after mysterious attacks in which twenty-one U.S. diplomats there suffered injuries.

Hoa Kỳ sẽ ép buộc Cuba giảm nhân viên Hoa Kỳ

Hoa Kỳ có thể yêu cầu hoặc ra lệnh cho chính phủ Cuba (VOA) giảm nhân viên ngoại giao tại nước này, theo báo cáo phương tiện truyền thông trích dẫn các quan chức chính quyền Hoa Kỳ. Các báo cáo được đưa ra một tuần sau khi Hoa Kỳ cắt giảm nhân viên của mình ở Cuba hơn một nửa sau các cuộc tấn công bí ẩn, trong đó hai mươi một nhà ngoại giao Hoa Kỳ ở đó bị thương.

Xét về đại từ nhân xưng (personal pronouns) và danh từ riêng (proper nouns), qua nghiên cứu chúng tôi thấy rằng, tên riêng (proper names) của các nhân vật nổi tiếng thường đặt ở đầu tin văn, hoặc ngay trên tiêu đề, để thu hút đọc giả, nhưng sau đó, ở phần chi tiết, các tác giả thường không dùng lại tên riêng mà sử dụng các từ ngữ thay thế.

VD⁵ ***Trump Threatens Government Shutdown over Border Wall***

President Donald J. Trump said during a Tuesday rally in Phoenix, AZ, that he would shut down the government if Congress does not approve funds for a southern border wall.

Trump dọa Chính phủ sẽ đóng cửa bức tường biên giới

Tổng thống Donald J. Trump cho biết trong một cuộc mít tinh ở Phoenix, Bang Arizona, ông sẽ đóng cửa chính phủ nếu Quốc hội không thông qua quỹ cho một bức tường biên giới phía Nam.

Tin văn (5) là một câu phức tiếng Anh với hai cú phụ; cú phụ thứ nhất – “that he would shut down the government” – có chứa đại từ he thay thế cho Tổng thống Donald J. Trump.

2.2. Việc sử dụng từ và thuật ngữ chuyên dụng

Việc tập trung sử dụng nhóm từ chuyên dụng (key words) trong tin văn tiếng Anh là rất cao, trong đó các danh từ riêng tồn tại theo thời gian/ nhiệm kỳ: Messi, Ronaldo, Trump, Putin, Merkel... là các danh từ riêng để chỉ những người hiện đang nổi tiếng. Theo thống kê của chúng tôi, tần suất xuất hiện nhóm từ này trên tin văn tiếng Anh là rất lớn: 757/ 1000 tin văn có các danh từ riêng loại này, và lại còn rất hay gặp ngay ở trong tiêu đề của tin văn.

VD⁶ ***Trump Warns That Puerto Rico Relief Not ‘Forever’***

President Trump wrote on Twitter that the U.S. territory Puerto Rico cannot count on federal emergency relief after Hurricane Maria “forever,” prompting San Juan’s mayor to call Trump “incapable of empathy” (BBC). Lawmakers on Thursday passed a \$36.5-billion relief package (Hill) for communities affected by recent hurricanes and wildfires.

Tổng thống Trump cảnh báo rằng cứu trợ Puerto Rico không phải là 'mãi mãi'

Tổng thống Trump đã viết trên Twitter rằng quốc hải Puerto Rico, thuộc Hoa Kỳ không thể trông cậy vào cứu trợ khẩn cấp của liên bang sau cơn bão Maria “mãi mãi”; điều này khiến thị trưởng của San Juan gọi ông Trump là “không có khả năng đồng cảm” (BBC). Hôm thứ Năm các nhà lập pháp đã thông qua một gói cứu trợ trị giá 36,5 tỷ đô la (Hill) cho các cộng đồng bị ảnh hưởng bởi các cơn bão và các trận cháy rừng gần đây.

⁴ <https://www.cfr.org/about/newsletters/archive/newsletter/n4816>

⁵ <https://www.cfr.org/about/newsletters/archive/newsletter/n4720>

⁶ <https://www.cfr.org/about/newsletters/archive/newsletter/n4837>

Rõ ràng là chính những cái tên ấy thực sự gây hấp dẫn cho người đọc, làm cho tin văn có thêm sức nặng đối với độc giả.

VD⁷ *Nigeria's Buhari to Visit Washington*

The White House announced that President Trump will host his Nigerian counterpart, Muhammadu Buhari, at the end of the month to discuss counterterrorism and economic growth.

Tổng thống Buhari, Nigeria sẽ đến thăm Washington

Tòa Bạch ốc đã thông báo rằng Tổng thống Trump sẽ đón tiếp Tổng thống Nigeria – Muhammadu Buhari, vào cuối tháng này để thảo luận về chống khủng bố và tăng trưởng kinh tế.

Ngoài ra, trong (7), tin văn tiếng Anh viết với cụm danh từ *The White House* (Tòa Bạch Ốc), làm chủ ngữ trong câu, là từ chuyên dụng có thể đại diện cho một quốc gia hùng mạnh như Mỹ. Diễn ngôn được thể hiện bằng tin văn (6) cũng gây chú ý không kém cho độc giả.

2.3. Tổng quan về từ ngữ trong tin văn tiếng Anh

Trong bất cứ một văn bản nào thì nguyên liệu cơ bản để tạo thành diễn ngôn chính là từ vựng; từ vựng kết hợp với các phương thức ngữ pháp mà thành một diễn ngôn như tin văn. Khi xem xét tổng thể các tin văn tiếng Anh như chúng tôi đã phân tích ở trên thì tiêu đề thường khá ngắn, do được viết tắt và/ hoặc rút gọn, nhưng bằng cách này hay cách khác thì nội dung vẫn được chuyển tải qua phân chi tiết. Vậy khi xét toàn bộ tin văn thì sao?

Tỉ lệ sử dụng *liên từ* trong tin văn tiếng Anh như *and, but, or...* ở thời điểm khảo sát đạt trung bình ở mức 27,35 từ/ 1 liên từ, trong khi đó nghiên cứu về cùng lĩnh vực này của Dijk, V. (1988) cho thấy trong những năm 1980 tỉ lệ này là 24,51 từ/ 1 liên từ. Không những vậy, hiện độ dài câu tiếng Anh đang ở mức 17,94 từ/ 1 câu, trong khi đó cuối 1988 là 19,37. Điều này nói nên rằng, càng ngày tin văn tiếng Anh càng ngắn gọn hơn, súc tích hơn và tránh hoặc giảm sử dụng các liên từ một cách có chủ ý.

3. Một số hiệu ứng diễn ngôn tiếng Anh trên tin văn tiếng Việt

Theo dòng thời gian, tiếng Việt đã và đang vay mượn một số lượng từ to lớn từ tiếng Hán, tiếng Pháp và sau đó là tiếng Anh, tạo thành lớp từ vay mượn trong kho tàng từ vựng tiếng Việt. Mặc dù có nguồn gốc từ bên ngoài nhưng qua quá trình lịch sử, chúng được thuần Việt một cách gọn gàng về ngữ nghĩa, ngữ âm và cách sử dụng, trở nên một tài sản quý giá của tiếng Việt, được người Việt sử dụng một cách phổ biến trong xã hội mà họ vô tình không nhớ đến bản gốc của chúng. Điều này có trong diễn ngôn của tin văn tiếng Việt. Hiệu ứng diễn ngôn tiếng Anh trên tin văn tiếng Việt được thể hiện rõ qua *sự giao thoa* (interference) và *sự vay mượn* (borrowing) giữa tiếng Anh và tiếng Việt.

Theo Nguyễn Văn Khang (2007: 78), giao thoa là “sự chuyển biến trong một ngôn ngữ do ảnh hưởng từ ngôn ngữ khác. Đây là hệ quả của sự tiếp xúc ngôn ngữ. Hệ quả của sự tiếp xúc có thể khác nhau. Ở mức đơn giản nhất, người nói có thể tiếp nhận một số từ của ngôn ngữ bên cạnh. Đó là những từ mượn. Sự giao thoa về từ vựng còn thể hiện ở *từ sao phỏng* (sao phỏng cấu tạo từ và sao phỏng ngữ nghĩa) và *từ ghé lai*. Nhưng sự giao thoa có thể đi xa hơn, đụng chạm đến ngữ pháp và ngữ âm.” Cũng theo Nguyễn Văn Khang, (2007: 40), “một cách cụ thể hơn, ở bình diện từ vựng, giao thoa được biểu hiện ở sự mượn từ, tạo từ mới cho một ngôn ngữ bằng yếu tố của ngôn ngữ giao thoa và sự chuyển di ngữ nghĩa của từ.”

Chúng ta có thể nhận thấy rằng việc tiếp xúc ngôn ngữ là hiện tượng phổ biến trong quá trình

⁷ <https://www.cfr.org/about/newsletters/archive/newsletter/n4768>

phát triển của ngôn ngữ loài người. Tuy nhiên, các ngôn ngữ không thể có khả năng tự tiếp xúc với nhau mà chúng phải thông qua sử dụng. Việc sử dụng này có thể thông qua giao tiếp nói trong cộng đồng đa ngữ, được gọi là tiếp xúc trực tiếp, hoặc thông qua ngôn ngữ viết. Ngày nay, với sự hiện diện của internet, sự tiếp cận ngôn ngữ được mở rộng, tạo ra vay mượn, và giao thoa trong ngôn ngữ.

Theo Haugen (1953:102), khi một ngôn ngữ vay mượn một thành phần nào đó từ một ngôn ngữ khác thì không cần có sự đồng thuận của *ngôn ngữ cho vay* (source language); tác giả này đã nhấn mạnh hai thuật ngữ “tiếp nạp” (adoption) và “khuếch tán” (diffusion): *tiếp nạp* là khi một ngôn ngữ sử dụng một thành tố của một ngôn ngữ khác để giao tiếp; *khuếch tán* là khi có sự giao thoa giữa các ngôn ngữ thông qua quá trình giao lưu giữa các nền văn hóa.

Nguyễn Văn Khang (2012: 26) đã giải thích cụ thể: “mượn” có nghĩa là “nhận được hoặc được (cái gì) tạm thời (từ ai/cái gì) với lời hứa hoặc ý định sẽ trả lại nó;” vì vậy, “mượn” thì có liên quan đến “hai bên”, gồm “bên cho vay” và “bên đi vay”, và có vay thì có trả. Tuy nhiên, vay mượn từ vựng trong ngôn ngữ thì khác: bên cho vay không mất đi từ vựng và bên đi vay cũng không cần phải trả.

3.1. Từ vay mượn ở nguyên dạng

Được dùng trên tin văn tiếng Việt là từ tiếng Anh ở nguyên dạng. Kiểu vay mượn này là khá phổ biến hiện nay: người viết tin sử dụng từ tiếng Anh trong tin văn tiếng Việt nhưng không có bất kỳ chú thích nào.

VD⁸ **Nhóm Nhà nước Hồi giáo (IS) tự xưng công bố một video với cảnh các chiến binh của lực lượng này bắn và chặt đầu khoảng 30 tin đồ Thiên Chúa giáo người Ethiopia ở Libya.**

VD⁹ **Tòa án cao cấp hành chính Pháp giữ nguyên quyết định hạn chế hoạt động của các loại taxi không có giấy phép, trong đó có Uber, buộc các taxi phải quay về bến đỗ sau khi trả khách và hạn chế việc sử dụng phần mềm định vị để tìm khách hàng. (Reuters)**

VD¹⁰ ◦ **BTC Olympic đã bán được 1,6 triệu vé cho môn bóng đá và còn 500.000 vé nữa chưa có chủ. Con số này đã vượt qua cột mốc 1,4 triệu vé của Euro 2012 vừa qua. Bóng đá là 1 trong 2 môn khởi tranh sớm nhất Olympic, cùng với bắn cung. (M.Q.)**

VD¹¹ ◦ **Các tay súng bị tình nghi thuộc nhóm Hồi giáo cực đoan al Shabaab có quan hệ với tổ chức khủng bố Al- Qaeda xả súng vào đám đông đang tụ tập xem World Cup tại thị trấn Mpeketoni, Kenya làm ít nhất 50 người thiệt mạng. (Reuters)**

Trong các ví dụ trên (8, 9, 10, 11), các từ tiếng Anh được sử dụng nguyên dạng là *video*, *taxi*, *Olympic*, và *World Cup*: không có phiên âm hoặc được dịch nghĩa, do chúng đã rất quen thuộc với mọi tầng lớp trong xã hội Việt Nam.

3.2. Từ vay mượn ở dạng rút gọn âm tiết

Được dùng trên tin văn tiếng Việt là từ tiếng Anh ở dạng rút gọn âm tiết: chỉ gồm có một phần âm tiết, thường là âm tiết đầu tiên, của từ tiếng Anh.

VD¹² **Trang web của Ủy ban Kiểm tra Kỷ luật Trung ương Trung Quốc (CCDI) thông báo đang tiến hành điều tra tham nhũng đối với Phó chủ tịch tỉnh Phúc Kiến, ông Từ Cương.**

⁸ <https://www.sggp.org.vn/tin-van-332578.html>

⁹ <https://www.sggp.org.vn/tin-van-332622.html>

¹⁰ <https://thethao.sggp.org.vn/tin-van-79070.html>

¹¹ <http://www.sggp.org.vn/tin-van-332032.html>

¹² <https://www.sggp.org.vn/tin-van-332499.html>

(THX)

Ở ví dụ (12), từ tiếng Anh đầy đủ là *website* được rút gọn thành *web*. Sau khi đã được rút gọn và Việt hóa cách đọc thì dạng rút gọn của từ tiếng Anh trở thành một từ đơn âm tiết: đơn giản và dễ dàng hơn để phát âm.

3.3. Từ vay mượn ở dạng viết tắt

Được dùng trên tin vẫn tiếng Việt là *tên gọi tắt được chấp từ chữ cái đầu từ của một cụm từ tiếng Anh* (acronyms). Đôi khi các tên gọi tắt này được chú thích bằng tiếng Anh hoặc tiếng Việt; không được chú thích thường là các tên gọi đã trở nên phổ biến với bạn đọc người Việt.

a. Từ tiếng Việt đứng trước, tên gọi tắt tiếng Anh đứng sau và để trong ngoặc đơn

VD¹³ * *Chính phủ Ukraine chính thức đề nghị Quỹ Tiền tệ quốc tế (IMF) cung cấp một gói cứu trợ kinh tế. Ukraine cho biết cần khoản cho vay này của IMF để thanh toán nợ nước ngoài, thực hiện các cải cách và bình ổn tỷ giá đồng nội tệ Hryvnya. (Reuters)*

IMF là tên gọi tắt tiếng Anh của *International Monetary Fund*, tạm dịch là *Quỹ Tiền tệ quốc tế*.

VD^{14*} *Trung tâm Kiểm soát và Phòng ngừa dịch bệnh Mỹ (CDC) đã ban hành cảnh báo đi lại đối với 14 quốc gia và vùng lãnh thổ trong khu vực Caribe và Mỹ Latinh vì nguy cơ nhiễm bệnh do Zika - một loại virus lây truyền từ muỗi. CDC đặc biệt khuyến cáo phụ nữ có thai không đến những khu vực này vì virus Zika có thể gây ra các dị tật cho thai nhi. Ngoài ra, phụ nữ có kế hoạch có con cũng cần tham khảo ý kiến bác sĩ trước khi tới những khu vực trên.*

CDC là tên gọi tắt tiếng Anh của *Centers for Disease Control*, tạm dịch là *Trung tâm Kiểm soát và Phòng ngừa dịch bệnh*, trực thuộc Bộ Y tế Hoa Kỳ.

b. Từ tiếng Anh đầy đủ đứng trước, tên gọi tắt tiếng Anh đứng sau và để trong ngoặc đơn

VD¹⁵ * *Tập đoàn chế tạo ô tô của Mỹ General Motors (GM) vừa ra lệnh thu hồi hơn 40.000 xe thuộc các dòng mui kín và thể thao đa dụng SUVs tại thị trường Mỹ để khắc phục lỗi có thể gây rò rỉ nhiên liệu. (Reuters)*

GM là tên gọi tắt tiếng Anh của *General Motors*, tạm dịch là *Tập đoàn chế tạo ô tô của Mỹ*.

VD¹⁶ *Nhóm Tehreek-e-Taliban Pakistan (TTP) ngày 19-1 đã thừa nhận gây ra vụ tấn công cùng ngày nhằm vào đoàn xe quân sự tại khu vực bất ổn ở huyện Bannu, Tây Bắc Pakistan, làm ít nhất 60 người thương vong. (AFP)*

TTP là tên gọi tắt tiếng Anh của nhóm *Tehreek-e-Taliban Pakistan*.

VD¹⁷ * *Đảng Tehreek-e-Insaf (PTI) của ngôi sao cricket, chính khách Imran Khan, giành chiến thắng trong cuộc bầu cử lại ở thành phố cảng Karachi (Pakistan). Cuộc bỏ phiếu diễn ra một ngày sau khi một quan chức cao cấp của PTI bị bắn chết bên ngoài ngôi nhà của bà này ở trong thành phố, sau khi có những cáo buộc về gian lận bầu cử. (AP)*

PTI là tên gọi tắt tiếng Anh của *Đảng Tehreek-e-Insaf*, trong đó từ “Đảng” được dịch từ “Party” = (P), của tiếng Anh.

¹³ <http://www.sggp.org.vn/malaysia-331914.html>

¹⁴ <http://www.sggp.org.vn/tin-van-332762.html>

¹⁵ <http://www.sggp.org.vn/tin-van-329711.html>

¹⁶ <http://www.sggp.org.vn/tin-van-331563.html>

¹⁷ <http://www.sggp.org.vn/tin-van-331154.html>

c. Chỉ xuất hiện tên gọi tắt tiếng Anh

VD¹⁸ * *Bộ Y tế Iran cho biết nước này đã hủy bỏ chính sách kéo dài hai mươi năm qua nhằm kiểm soát tỷ lệ sinh trong nước, đồng thời phân bổ 10 tỷ USD để hỗ trợ gia đình đông con và khuyến khích sinh đẻ.*

VD¹⁹ *NATO bắt đầu cuộc tập trận chiến lược thường niên lớn nhất thế giới “Saber Strike 2014” với sự tham gia của hơn 4.700 binh sĩ đến từ 10 quốc gia. (AP)*

VD²⁰ *Thái Lan đề xuất tiến hành cuộc họp các Ngoại trưởng ASEAN trong tháng 8-2013 nhằm củng cố lập trường chung về vấn đề biển Đông. Bí thư thường trực Bộ Ngoại giao Thái Lan Sihasak Phuangketkeow đã nêu đề xuất này trong thời gian các quan chức cấp cao ASEAN nhóm họp tại thủ đô Bandar Seri Begawan của Brunei. Thái Lan hiện giữ cương vị điều phối quan hệ ASEAN-Trung Quốc. (Kyodo)*

NATO là tên gọi tắt tiếng Anh của *North Atlantic Treaty Organization*, tạm dịch là *Tổ chức Hiệp ước Bắc Đại Tây Dương*; ASEAN là tên gọi tắt tiếng Anh của *Association of South-East Asian Nations*, tạm dịch là *Hiệp hội các nước Đông Nam Á*; USD là tên gọi tắt tiếng Anh của *United States Dollars*, tạm dịch là *Đồng đô-la của Hoa Kỳ*.

Tuy các kiểu viết tắt là khá đa dạng nhưng hầu hết các từ được viết tắt đều là tên riêng, tên gọi tắt bằng tiếng Anh của các tổ chức như NATO, ASEAN hoặc những từ khá quen thuộc như USD, và vì vậy mà không cần có chú giải thêm.

Kết luận

Mọi ngôn ngữ đều chứa đựng bên trong một cấu trúc với các quy tắc đã được xác lập của riêng nó. Sự phức tạp của khuôn khổ này liên quan trực tiếp đến khả năng diễn đạt của người viết và khả năng giải mã của người đọc.

Việc sử dụng từ ngữ tiếng Anh hiện nay trên tin văn tiếng Việt không còn là một hiện tượng lạ. Đây là tính phổ biến của tiếng Anh trên toàn thế giới và là sự giao thoa giữa tiếng Anh và tiếng Việt. Từ tiếng Anh được thể hiện trên tin văn tiếng Việt ở (i) dạng viết nguyên có hoặc không có chú thích và (ii) dạng rút gọn âm tiết, và (iii). Đa số các tác giả lựa chọn các từ đều là những từ ngữ rất thông dụng, và quen thuộc trong cuộc sống hàng ngày. Việc xuất hiện trên cũng là một hiện tượng xã hội mang tính văn hóa, hiện đại, và sự kiện.

TÊN GỌI CỦA CÁC BÁO, ĐÀI, HÃNG THÔNG TẤN, ... TRONG VÍ DỤ MINH HỌA

AFP (Agence France-Presse): Hãng Thông tấn Pháp

Hill (The Hill): Tờ “*The Hill*”

FT (Financial Time): Tờ “*Thời báo Tài chính*”

VOA (The Voice of American): Đài tiếng nói Hoa Kỳ

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt

1. Nguyễn Văn Khang (2007), *Từ ngoại lai trong tiếng Việt*, Nxb Giáo dục.
2. Nguyễn Văn Khang (2012), *Ngôn ngữ học xã hội*, Nxb Giáo dục Việt Nam.

Tiếng Anh

¹⁸ <http://www.sggp.org.vn/tin-van-330377.html>

¹⁹ <http://www.sggp.org.vn/tin-van-332019.html>

²⁰ <http://www.sggp.org.vn/tin-van-331172.html>

3. Haugen Einar (1953). *The Process of Borrowing*. The Norwegian Language in America, Philadelphia.

Trang mạng tiếng Anh

4. <https://www.cfr.org/newsletters/daily-news-brief>

Trang mạng tiếng Việt

5. <https://www.sggp.org.vn/thegioi/tinvan/>

THÔNG TIN CÁ NHÂN

Ths. NCS. Lê Đức Duy, Giảng viên Khoa ngữ văn Anh, trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học quốc gia HCM

10-12 Đinh Tiên Hoàng, Q1, HCM

ĐT: 0913441860

Email: leduy@cvseas.edu.vn